

2007-10-10

Наскоро в публичното пространство широко се дискутира факта, че въпреки устойчивия растеж с 5% годишно през последните 7 години, и 6.4% за първото полугодие на 2007г., ръстът на производителността на труда (ПТ) се запазва изключително скромен – 2% средно за последните 4 години. В крайна сметка, производителността (или продуктивността) е тази, която определя и растежа на доходите, и догонването на европейските равнища на благосъстояние.

Не се дискутира публично основната причина за ниската ПТ. А тя излезе съвсем наскоро в класация на Европейската комисия, в която България е поставена на последно място не само по доходи, но и по ефективност на публичните финанси (т.е. публичните разходи). Това означава изключително ниска ефективност на публичните инвестиции, на средствата по обществените поръчки, много излишна администрация, лошо стопанисване на държавната собственост, ширеща се корупция, безконтролно изтичане на бюджетни и обществени средства. Това е и основната причина за ниската ПТ – малко хора произвеждат принадлеен продукт, който чувствително се стопява по корупционните канали, раздута администрация и цели нереструктурирани сектори – като образование и здравеопазване. В крайна сметка, разпределя се това, което е останало между всички.

Другата основна причина за ниската ПТ е, че и това, което произвеждаме, е с ниска добавена стойност. Това съвсем не означава, че ПТ на българския стругар, например, и на колегите му в другите страни от ЕС е 10-кратно по-ниска, колкото е разликата в заплащането. Напротив, квалификацията на работниците, както и оборудването и технологиите в много производствени отрасли и сектори е сравнима с тази на колегите им от ЕС. Така, че истината изисква да се отбележи, че когато представители на отделни сектори искат увеличение на доходите си, трудно могат да бъдат убедени, че средният скромен ръст на ПТ от 2% се отнася и за тях и затова техните искания няма да бъдат изпълнени. Те разсъждават така, аз работя 8 часа добросъвестно, квалифициран съм, работя на ново оборудване, така че, в сравнение със западния ми колега, не е възможно той да работи в тези 8 часа 10 пъти по-производително, колкото пъти взима по-голяма заплата. И този работник е прав.

Като заключение, в интерес на истината трябва да кажем, че решението на въпроса за по-висока средна ПТ е в ръцете, преди всичко, на държавата, която трябва да се пребори с изтичането на средства, с корупцията, със свръхраздутата администрация. Държавата е тази, която трябва да реструктурира основните публични сектори, с което ще повиши ефективността на публичните финанси. Тогава автоматично ще се повиши и средната ПТ за страната и ще се появят макрооснованията за повишаване на заплатите в една или друга сфера. Докато това стане, исканията за по-високи заплати в отделни сектори ще продължат да се случват. Впрочем, те имат стимулиращ ефект за натиск за реструктуриране на публичните финанси, тъй като пари за по-високи заплати могат да се намерят само за сметка на публичния сектор, чрез икономии и по-висока ефективност в него.

Автор: Камен Колев – зам.-председател на БСК

